

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

SİVİL TOPLUM İÇİN ELVERİŞLİ ORTAMIN İZLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

DERNEKLER

İÇİN

YASAL MEVZUAT

REHBERİ

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

SIVIL TOPLUM İÇİN ELVERİŞLİ ORTAMIN İZLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

DERNEKLER

İÇİN

YASAL MEVZUAT

REHBERİ

SİVİL TOPLUM İÇİN ELVERİŞLİ ORTAMIN İZLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ DERNEKLER İÇİN YASAL MEVZUAT REHBERİ

TÜSEV Yayınları, Mart 2019

No 78

ISBN 978-605-81428-2-4

Proje Ekibi (Alfabetik sırayla)

Birce Altay
Nazlı Türker
Zeynep Ekin Aklar

Yazarlar (Alfabetik sırayla)

Liana Varon
Nazlı Türker
Tevfik Başak Ersen
Zeynep Ekin Aklar

Yapım MYRA

Koordinasyon Engin Doğan

Tasarım Tuba Mücella Kiper

Sayfa Uygulama Serhan Baykara, Kübra Nur Özcan

© Tüm hakları saklıdır. Bu yayının herhangi bir bölümü TÜSEV'in izni olmadan hiçbir elektronik veya mekanik formatta ve araçla (kayıt, bilgi depolama vb.) çoğaltılamaz.

Raporda yer alan görüşler yazarlara aittir ve bir kurum olarak TÜSEV'in görüşleriyle birebir örtüşmeyebilir.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin (AB) yardımıyla hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca TÜSEV sorumlu olup, herhangi bir şekilde AB'nin, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığının görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.

TÜSEV

Bankalar Cad. No.2 Minerva Han, 34420

Karaköy – İstanbul

T 0212 243 83 07 **F** 0212 243 83 05

info@tusev.org.tr / www.tusev.org.tr

HAKKIMIZDA

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) 1993 yılında sivil toplumun yasal, mali ve işlevsel altyapısını geliştirmek amacıyla vakıf ve dernekler tarafından kurulmuştur.

Yirmi yılı aşkın süredir sivil toplumun daha elverişli bir ortamda faaliyet gösterebilmesi ve karşılaşılan ortak sorunlara çözümler sunmak amacıyla çalışan TÜSEV, 100'den fazla Mütevelliiler Heyeti Üyesi ile aynı çatı altında iş birliği yapmaktadır.

Türkiye'de güçlü bir sivil toplumun varlığı için dört program alanı altında;

- STK'lar için elverişli ve destekleyici yasal ve mali ortamın oluşturulması,
- Stratejik ve etkin bağlılığın teşvik edilmesi,
- Kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında diyalog ve iş birliğinin sağlanması,
- Sivil toplumun uluslararası düzeyde tanıtılması ve iş birliklerinin kurulması,
- Sivil toplumla ilgili araştırmalar yapılması amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

DERNEKLERİ İLGİLENDİREN YASAL VE MALİ MEVZUAT LİSTESİ

1. KURULUŞ VE İŞLEYİŞ	9
2. ÜYELİK	19
3. DERNEK ORGANLARI	25
4. GENEL KURUL TOPLANTISI	29
5. FAALİYETLER	37
6. BAĞIŞ VE YARDIM TOPLAMA	41
7. DEFTER TUTMA ESASLARI	49
8. BEYANNAMELER VE BİLDİRİMLER	55
9. İÇ VE DIŞ DENETİM	59
10. KAMU YARARI STATÜSÜ	65
11. ŞUBE, TEMSİLCİLİK, FEDERASYON, KONFEDERASYON VE PLATFORM	69
12. SONA ERME VE TASFİYE	75

ÖNSÖZ

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) olarak, 1993 yılından beri sivil toplumun yasal, mali ve işlevsel altyapısını geliştirmek için çalışıyoruz. Daha güçlü bir sivil toplum vizyonu ile hayata geçirdiğimiz faaliyetlerle sivil toplum kuruluşlarının (STK) karşılaştığı ortak sorunlara çözümler üretmeyi ve daha elverişli bir ortamda çalışmalarına katkı sağlamayı hedefliyoruz.

Yasal Çalışmalar program alanımız altında Mayıs 2018'de yürütmeye başladığımız ve Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Sivil Toplum için Elverişli Ortamın İzlenmesi ve Geliştirilmesi Projesi kapsamında gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerle, STK'ları ilgilendiren yasal ve mali mevzuat hakkında farkındalık yaratılmasını, sivil toplum için elverişli ortamın izlenmesi ve geliştirilmesi ile Kamu-STK iş birliğinin güçlendirilmesini amaçlıyoruz.

Dernekler için Yasal Mevzuat Rehberi, farklı kanun ve yönetmelik maddeleriyle düzenlenen konuları tek bir kaynak altında derleyerek ve yorumlayarak, uygulama ve yaptırımlar hakkında bilgi sunuyor. Kuruluş ve işleyiş, üyelik, dernek organları, genel kurul toplantısı, faaliyetler, bağış ve yardım toplama, defter tutma esasları, beyannameler ve bildirimler, iç ve dış denetim, kamu yararı statüsü, şube, temsilcilik, federasyon, konfederasyon ve platform ile sona erme ve tasfiye olmak üzere 12 bölümden oluşan bu rehber, çalışmalarına aktif olarak devam eden derneklerin kullanabilecekleri bir kılavuz olmanın yanı sıra, kuruluş aşamasındaki derneklerin de ihtiyaç duyabileceği bilgileri içeren pratik bir bilgi kaynağı olma özelliği taşıyor.

TÜSEV olarak çeyrek asırlık bilgi birikimimiz ve deneyimimiz ışığında, Türkiye'de daha güçlü bir sivil toplum için hayata geçirdiğimiz faaliyetlerle ortak geleceğimizi güçlendirmeye devam edeceğiz.

Saygılarımızla,

TÜSEV

DERNEKLERİ İLGİLENDİREN YASAL VE MALİ MEVZUAT LİSTESİ

Anayasa	33. madde dernek kurma hürriyeti
4721 sayılı Türk Medeni Kanunu	56-100. maddeler dernekleri düzenleyen genel hükümler
5253 sayılı Dernekler Kanunu	Dernekleri düzenleyen özel hükümler
2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu	Bağış ve aidat dışındaki yardım toplama faaliyetleri
2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu	Açık ve kapalı alanlarda düzenlenen toplantılar
5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşlarıyla İlişkilerine Dair Kanun	Kamu ile ilişkilerin düzenlenmesi
5187 sayılı Basın Kanunu	Basılı yayınlarla ilgili düzenlemeler
5237 sayılı Türk Ceza Kanunu	Ceza hükümleriyle ilgili düzenlemeler
5326 sayılı Kabahatler Kanunu	Ceza hükümleriyle ilgili düzenlemeler
Vergi Kanunları	Vergi konularıyla ilgili düzenlemeler

1

KURULUŞ

VE

İŞLEYİŞ

the population. The prevalence of *S. pneumoniae* carriage in the population is also low, with carriage rates below 10% in all age groups (Table 2).

Carriage of serotypes 7F, 23F, 9V and 3 were higher in the household contacts of the index cases than in the population. This was particularly marked for serotype 9V, which was carried by 31% of the household contacts but only 10% of the population.

The carriage of serotypes 7F, 23F, 9V and 3 was associated with carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the household contacts. Serotypes 7F and 23F were also associated with carriage of serotypes 9V and 3, although to a lesser degree. Serotypes 7F, 23F and 9V were also associated with carriage of serotypes 14, 23A, 4, 6B, 8, 9V, 3 and 15A in the population. Serotypes 9V and 3 were associated with carriage of serotypes 14, 23A, 4, 6B, 8, 9V, 3 and 15A in the population.

There was a positive correlation between carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the household contacts and carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the population. There was also a positive correlation between carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the household contacts and carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the population. This correlation was particularly marked for serotype 9V, which was carried by 31% of the household contacts but only 10% of the population.

There was a positive correlation between carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the household contacts and carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the population. There was also a positive correlation between carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the household contacts and carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the population. This correlation was particularly marked for serotype 9V, which was carried by 31% of the household contacts but only 10% of the population.

There was a positive correlation between carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the household contacts and carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the population. There was also a positive correlation between carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the household contacts and carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the population. This correlation was particularly marked for serotype 9V, which was carried by 31% of the household contacts but only 10% of the population.

There was a positive correlation between carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the household contacts and carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the population. There was also a positive correlation between carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the household contacts and carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the population. This correlation was particularly marked for serotype 9V, which was carried by 31% of the household contacts but only 10% of the population.

There was a positive correlation between carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the household contacts and carriage of serotypes 14, 23F and 23A in the population. There was also a positive correlation between carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the household contacts and carriage of serotypes 7F, 23F and 9V in the population. This correlation was particularly marked for serotype 9V, which was carried by 31% of the household contacts but only 10% of the population.

DERNEK NEDİR?

Dernekler, gerçek ya da tüzel en az 7 kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.

Medeni Kanun,
madde 56

KİMLER DERNEK KURABİLİR?

- Fiil ehliyetine sahip (18 yaşından büyük, ayırt etme gücüne sahip ve bir mahkeme tarafından hakkında kısıtlılık kararı verilmemiş) herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.
- Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olan yabancı gerçek kişiler de dernek kurabilirler.
- 15 yaşını bitirmiş ayırt etme gücüne sahip çocuklar da belirli amaçlarla velisi veya vasisinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilirler.

Medeni Kanun,
madde 93

Dernekler Kanunu,
madde 3

Dernek kurma hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlara verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir.¹

Dernekler Kanunu,
madde 32/a

¹ Rehberde belirtilen parasal hadler ve kanun maddelerine aykırı davranılması halinde uygulanan ceza tutarları her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre artırılmaktadır. Rehberde 2019 yılına ait ceza tutarları yer almaktadır.

DERNEK KURMAK İÇİN GEREKLİ EVRAKLAR NELERDİR?²

- Dernek tüzüğü (bütün sayfaları tüm kurucular tarafından imzalı 3 adet asıl),
- Bilgisayar ortamında doldurulmuş kuruluş bildirimini (2 adet asıl, karşılıkları kurucular tarafından imzalı, T.C. kimlik numarası düzgün, okunaklı ve yerleşim yeri açık ikamet adresi ile),
- Yazışma ve tebliğatı almaya yetkili en az 3 kişinin adı, soyadı, telefon numarası ve yerleşim yerlerini belirten imzalı liste (1 adet),
- Dernek merkezi tapuda;
 - Mesken olarak geçiyorsa, kat malikleri kurulunun oy birliği ile alacağı karar örneği (1 adet) ve kira kontratı (2 adet),
 - İş yeri olarak geçiyorsa kira kontratı (2 adet),
- Belgelerin dosyalanması için 2 adet yarım kapaklı dosya ve 1 adet büyük klasör,
- Dernek kurucuları arasında tüzel kişilerin bulunması halinde bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluş belgesi ile tüzel kişiliklerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi,
- Kurucular arasında yabancı dernek veya dernek ve vakıf dışında kâr amacı gütmeyen kuruluşlar bulunması halinde bu tüzel kişilerin derneklere kurucu olabilmelerine dair İçişleri Bakanlığı tarafından izin verildiğini belirten ve dernek kurucuları tarafından imzalanmış yazılı beyan,
- Kurucular arasında yabancı uyruklular varsa bunların Türkiye'de yerleşme hakkına sahip olduklarını gösteren belgelerin fotokopileri.

² Derneklerin doldurmakla yükümlük oldukları ek formlara www.dernekler.gov.tr/tr/Derneklislemeleri/bildirim-ekler.aspx adresinden ulaşılabilir.

DERNEK TÜZÜĞÜNDE BULUNMASI GEREKEN HÜKÜMLER NELERDİR?

- Derneğin adı ve merkezi,
- Derneğin amacı, çalışma konuları, çalışma biçimleri ve faaliyet alanı,
- Derneğe üye olma ve üyelikten çıkmanın şart ve şekilleri,
- Genel kurulun toplanma şekli ve zamanı,
- Genel kurulun görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve şekilleri,
- Yönetim ve denetim kurullarının görev ve yetkileri, seçim usulleri, asıl ve yedek üye sayısı,
- Derneğin şubesinin olup olmayacağı; olacak ise şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ile dernek genel kurulunda nasıl temsil edileceği,
- Üyelerin ödeyecekleri giriş ve yıllık aidat miktarının belirlenme şekli,
- Derneğin borçlanma usulleri,
- Derneğin iç denetim şekilleri,
- Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği,
- Derneğin feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli.

Dernekler Kanunu,
madde 4

DERNEK KURMAK İÇİN BAŞVURU HANGİ KURUMA YAPILIR?

Dernek kurucuları tarafından imzalanmış kuruluş bildirim ve gerekli diğer evraklar, derneğin kurulacağı yerin mülki idare amirliğine (il merkezlerinde valiliklere veya büyükşehir belediyesi sınırları dışında kalan ilçelerde kaymakamlıklara) bağlı İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüklerine teslim edilir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 5

Dernekler Kanunu,
madde 30

KURULMASI YASAK OLAN DERNEKLER VE YASAK FAALİYETLER NELERDİR?

- Dernekler tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunamazlar.
- Bir dernek, Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla kurulamaz.
- Askerliğe, milli savunma ve genel kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunamaz, bu amaçları gerçekleştirmek üzere kamp veya eğitim yerleri açamazlar. Üyeleri için özel kıyafet veya üniforma kullanamazlar.

Dernekler Kanunu,
madde 32/o, 32/p

Tüzükte belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunulması durumunda, dernek yönetim kurulu başkanı 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Adli para cezası kişinin ekonomik durumuna göre günlük 20-100 TL arasında belirlenir ve kişiye kaç gün adli para cezası verildiyse bu rakam ile çarpılarak hesaplanır.

Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla dernek kuran ve bu fiilleri gerçekleştiren dernek yönetim kurulu başkanı fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve derneğin feshine karar verilir. Adli para cezası kişinin ekonomik durumuna göre günlük 20-100 TL arasında belirlenir ve kişiye kaç gün adli para cezası verildiyse bu rakam ile çarpılarak hesaplanır.

Askerliğe, millî savunma ve genel kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunulması, aynı amaçla kamp veya eğitim yerlerinin açılması, üyeler için özel kıyafet veya üniforma kullanılması durumunda; dernek yönetim kurulu başkanı, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve tesisin kapatılmasına karar verilir.

DERNEĞİN ADINDA KULLANILMASI YASAK OLAN KELİMELER VE İŞARETLER NELERDİR?

- Hâlen faaliyet gösteren ya da mahkeme kararıyla kapatılmış ya da feshedilmiş bir siyasi partinin, bir sendikanın ya da üst kuruluşun, bir derneğin ya da üst kuruluşun adı, amblemi, rumuzu, rozeti ve benzeri işaretler,
- Başka bir ülkeye ve daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait bayrak, amblem ve flamalar,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının isimleri.

Dernekler Kanunu,
madde 29

Dernekler Kanunu,
madde 32/n

Yukarıdaki koşullara uymayan dernek yönetim kurulu başkanı fiili daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, 100 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve ayrıca derneğin feshine karar verilir. Adli para cezası kişinin ekonomik durumuna göre günlük 20-100 TL arasında belirlenir ve kişiye kaç gün adli para cezası verildiyse bu rakam ile çarpılarak (2.000 ila 10.000 TL arasında) hesaplanır.

Dernekler Kanunu,
madde 28

DERNEK ADINDA KULLANILMASI İÇİN İZİN ALINMASI GEREKEN KELİMELER NELERDİR?

Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal kelimeleri ile bunların baş ve sonlarına getirilen eklerle oluşturulan kelimeler, İçişleri Bakanlığının izni ile kullanılabilir.

Dernekler Kanunu,
madde 32/n

Yukarıdaki koşullara uymayan dernek yönetim kurulu başkanı fiili daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, 100 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve ayrıca derneğin feshine karar verilir. Adli para cezası kişinin ekonomik durumuna göre günlük 20-100 TL arasında belirlenir ve kişiye kaç gün adli para cezası verildiyse bu rakam ile çarpılarak (2.000 ila 10.000 TL arasında) hesaplanır.

Dernekler Kanunu,
madde 22

DERNEK TAŞINMAZ MAL EDİNEBİLİR Mİ?

Dernekler yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler. Ancak bunun için daha önceden genel kurul tarafından yönetim kuruluna yetki verilmesi gerekir.

DERNEK ÇALIŞANLARI ÜCRET ALABİLİRLER Mİ?

Dernek çalışmaları gönüllüler veya yönetim kurulu kararı ile göreve başlayan ücretli çalışanlar aracılığıyla yürütülür. Dernek yönetim ve denetim kurullarının kamu görevlisi olmayan başkan ve üyelerine ücret verilebilir. Verilecek ücret ile her türlü ödenek, yolluk ve tazminatlar genel kurul tarafından tespit edilir.

Yönetim ve denetim kurulu üyeleri dışındaki üyelere ücret, huzur hakkı veya başka bir ad altında herhangi bir ödeme yapılamaz. Dernek hizmetleri için görevlendirilecek üyelere verilecek gündelik ve yolluk miktarları genel kurul tarafından belirlenir.

*Dernekler Kanunu,
madde 13*

DERNEKLER SANDIK KURABİLİR Mİ?

Dernekler, aşağıdaki koşulların karşılanması durumunda üyelerinin yiyecek, giyecek gibi zarurî ihtiyaç maddelerini ve diğer mal ve hizmetlerle kısa vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sandık kurabilirler:

- tüzüklerinde yazılı olması,
- sağlanan kârın üyelere paylaştırılmaması,
- sağlanan kârın gelir, faiz veya başka adlarla üyelerine aktarılmaması.

*Dernekler Kanunu,
madde 12*

DERNEKLER HANGİ TESİSLERİ AÇABİLİR?

Dernekler, tüzüklerinde yer alan amaçları gerçekleştirmek üzere, mülki idare amirinden izin alarak eğitim ve öğretim faaliyetleri için yurt, pansiyon ve üyeleri için lokal açabilirler.

*Dernekler Yönetmeliği,
madde 95*

Dernekler Kanunu,
madde 17

DERNEKLERİN İŞ VE İŞLEMLERİNDEKİ HATA VE EKSİKLİKLER NASIL GİDERİLİR?

Dernekler Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve ilgili yönetmeliklerin hükümlerine aykırılık tespit edilmesi halinde, konusu suç teşkil etmeyen hata ve eksikliklerin mülki idare amirinin yazılı istemi üzerine, ilgili dernek tarafından 30 gün içerisinde giderilmesi zorunludur.

Dernekler Kanunu,
madde 32/ı

Hata ve eksikliklerin 30 gün içerisinde giderilmemesi durumunda, derneklere verilecek idari para cezası 2019 yılı için 252 TL'dir.

2

ÜYELİK

DERNEKLERE KİMLER ÜYE OLABİLİR?

Fiil ehliyetine sahip (18 yaşından büyük, ayırt etme gücüne sahip ve bir mahkeme tarafından hakkında kısıtlılık kararı verilmemiş) olan her gerçek kişi ile tüzel kişiler (ör. dernek, vakıf ve şirketler), derneklere üye olabilirler.

Medeni Kanun,
madde 64

Dernekler Kanunu,
madde 32/a

Derneklere üye olmaları kanunlarla yasaklandığı halde dernek üyesi olanlar ile bu kişilerin bilerek dernek üyeliğine kabul edilmesi veya kaydının silinmemesi veya dernek üyesi iken derneklere üye olma hakkını kaybeden kişilerin dernek üyeliğinden silinmemesi durumunda dernek yönetim kurulu başkanına verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir.

ÇOCUKLAR DERNEK ÜYESİ OLABİLİR Mİ?

Çocuklar fiil ehliyetine sahip olmadıkları için derneklere üye olamazlar. Ancak 12 yaşından büyük çocuklar yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler. 15 yaşından büyük çocuklar çocuk derneklerinde yönetim ve denetim kurulu üyesi olabilirler. 18 yaşından büyük kişiler çocuk derneklerine kurucu ya da üye olamazlar.

Dernekler Kanunu,
madde 3

Medeni Kanun,

madde 68 - 69 - 70 - 71

Dernekler Kanunu,

madde 6

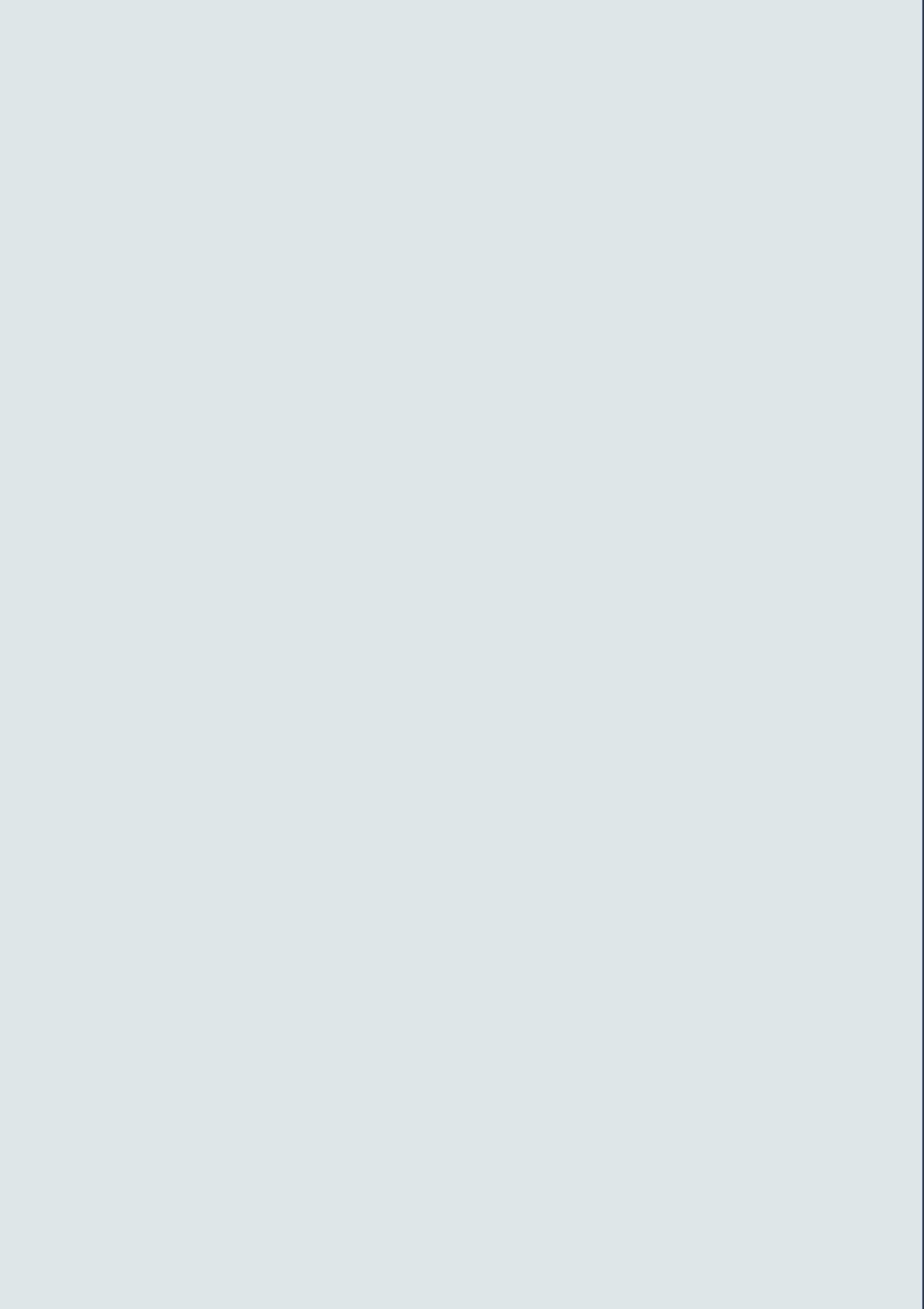
DERNEK ÜYELERİNİN HAK VE SORUMLULUKLARI NELERDİR?

- Dernek üyeleri eşit haklara sahiptir.
- Dernek, üyeleri arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, din ve mezhep, aile, zümre ve sınıf farkı gözetemez; eşitliği bozan ya da bazı üyelere bu sebeplerle ayrıcalık tanıyan uygulamalar yapamaz.
- Her üyenin, derneğin faaliyetlerine ve yönetimine katılma hakkı vardır.
- Dernekten çıkan ya da çıkarılan üye, dernek mal varlığında hak iddia edemez.
- Her üyenin genel kurulda bir oy hakkı vardır ve üye, oyunu şahsen kullanmak zorundadır. Onursal üyelerin oy hakkı yoktur.
- Üyelerin aidat verme borcu derneğin tüzüğünde düzenlenir. Tüzükte konuya ilişkin düzenleme yoksa üyeler, dernek amacının gerçekleşmesi ve borçlarının karşılanması için zorunlu aidatlara eşit olarak katılırlar.
- Dernekten çıkan ya da çıkarılan üye, üyelikte bulunduğu sürenin aidatını vermek zorundadır. Onursal üyeler aidat vermek zorunda değildir.
- Üyeler, dernek düzenine uymak ve derneğe sadakat göstermekle yükümlüdürler.
- Her üye, derneğin amacına uygun davranmak, özellikle amacın gerçekleşmesini güçleştirici ya da engelleyici davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür.
- Bir tüzel kişinin dernek üyesi olması halinde, bu tüzel kişinin yönetim kurulu başkanı ya da temsille görevlendireceği kişi oy kullanır. Bu kişinin başkanlık ya da temsil görevi sona erdiğinde, tüzel kişi adına oy kullanacak kimse yeniden belirlenir.

DERNEK ÜYELİĞİ HANGİ KOŞULLARDA SONA ERER?

Medeni Kanun,
madde 65 - 66 - 67

- Üyelik için kanunda ya da tüzükte aranılan nitelikleri sonradan kaybedenlerin dernek üyeliği kendiliğinden sona erer.
- Hiç kimse dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Her üye, yazılı olarak bildirmek kaydıyla, dernekten çıkma hakkına sahiptir.
- Tüzükte üyelerin çıkarılma sebepleri gösterilebilir. Tüzükte çıkarma sebepleri gösterilmişse, çıkarma kararına bu sebeplerin haklı sayılmayacağı iddiasıyla itiraz edilemez. Tüzükte çıkarma düzenlenmemişse üye, ancak haklı sebeple çıkarılabilir. Bu çıkarma kararına, haklı sebep bulunmadığı ileri sürülerek itiraz edilebilir.

3

DERNEK

ORGANLARI

DERNEĞİN ZORUNLU ORGANLARI NELERDİR?

Genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kuruludur. Dernekler zorunlu organları dışında başka organlar da oluşturabilirler. Ancak, zorunlu organların görev, yetki ve sorumlulukları devredilemez.

Medeni Kanun,
madde 72

DERNEK GENEL KURULU NASIL OLUŞUR VE YETKİSİ NEDİR?

Genel kurul, derneğe kayıtlı üyelerden oluşur ve derneğin en yetkili organıdır.

Genel kurul, üyeliğe kabul ve üyelikten çıkarma hakkında son kararı verir; dernek organlarını seçer ve derneğin diğer bir organına verilmemiş olan işleri yürütür.

Medeni Kanun,
madde 73 - 84

DERNEK YÖNETİM KURULU NASIL OLUŞUR VE YETKİSİ NEDİR?

Yönetim kurulu, 5 asıl ve 5 yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur. Yönetim kurulu üye sayısı, boşalmalar sebebiyle üye tam sayısının yarısının altına düşerse; genel kurul, kalan yönetim kurulu üyeleri ya da denetim kurulu tarafından bir ay içinde toplantıya çağrılır. Çağrı yapılmazsa, üyelerden birinin istemi üzerine, sulh hukuk mahkemesi, 3 üyeyi genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirir.

Yönetim kurulu, derneğin yürütme ve temsil organıdır; bu görevini kanuna ve dernek tüzüğüne uygun olarak yerine getirir. Temsil görevi, yönetim kurulunca, üyelerden birine ya da bir üçüncü kişiye verilebilir.

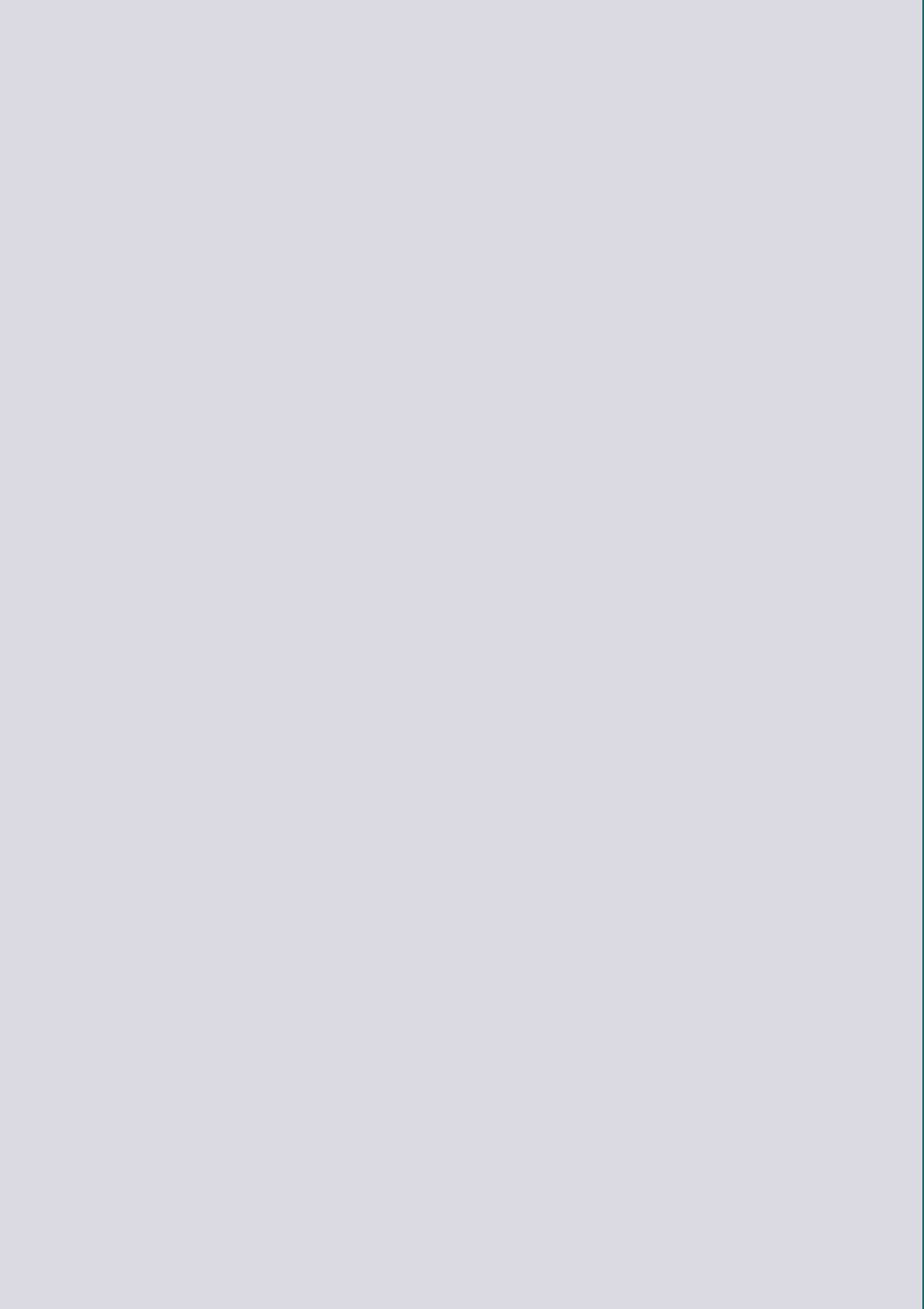
Medeni Kanun,
madde 84 - 85

DERNEK DENETİM KURULU NASIL OLUŞUR VE YETKİSİ NEDİR?

Denetim kurulu, 3 asıl ve 3 yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur.

Denetim kurulu, denetleme görevini, dernek tüzüğünde belirtilen esas ve usullere göre yapar; denetleme sonuçlarını bir raporla yönetim kuruluna ve genel kurula sunar.

Medeni Kanun,
madde 86

4

GENEL KURUL

TOPLANTISI

DERNEK KURULDUKTAN SONRA İLK GENEL KURUL TOPLANTISI NE ZAMAN YAPILIR?

Derneğin yasal olarak kuruluş bildirimimin ilgili mülki idare amirliğine sunulmasından itibaren 6 ay içinde derneğin ilk genel kurul toplantısını yapması ve organlarını oluşturması zorunludur.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 12

OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTI ÇAĞRISI NASIL YAPILIR?

- Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler.
- Genel kurula katılma hakkı bulunan üyeler, en az 15 gün önceden, günü, saati, yeri ve gündemi bir gazetede ilan edilerek, yazılı ya da elektronik posta ile bildirilerek, derneğin internet sayfasında ilan edilerek üyenin bildirdiği iletişim numarasına mesaj gönderilerek veya mahalli yayın araçları kullanılarak genel kurul toplantısına çağrılır.
- Bu çağrıda, çoğunluk sağlanmaması sebebiyle genel kurul toplantısı yapılamazsa, ikinci toplantının hangi gün, saat ve yerde yapılacağı da belirtilir.
- İlk toplantı ile ikinci toplantı arasındaki süre 7 günden az, 60 günden fazla olamaz.
- Toplantı çoğunluk sağlanmaması sebebinin dışında başka bir nedenle yapılamazsa, yapılamama sebepleri de belirtilerek, ilk toplantı için yapılan çağrı usulüne uygun olarak üyelere duyurulur. İkinci toplantının ilk toplantı tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde yapılması zorunludur.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 14

OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTILARI HANGİ SIKLIKTA YAPILIR?

Olağan genel kurul toplantılarının en geç üç yılda bir yapılması zorunludur.

Medeni Kanun,
madde 74

Dernekler Yönetmeliği,
madde 13

OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTI ÇAĞRISI NASIL YAPILIR?

Genel kurul, yönetim ya da denetim kurulunun gerekli gördüğü hâllerde ya da dernek üyelerinden 1/5'inin yazılı başvurusu üzerine, yönetim kurulu tarafından olağanüstü toplantıya çağrılır. Yönetim kurulu, genel kurul toplantıya çağırılmazsa; üyelerden birinin başvurusu üzerine, sulh hukuk mahkemesi, üç üyeyi genel kurul toplantıya çağırarak görevlendirir.

Medeni Kanun,
madde 78

GENEL KURUL TOPLANTISI NEREDE YAPILIR?

Genel kurul toplantıları, tüzükte aksine hüküm olmadıkça, dernek merkezinin bulunduğu il sınırları içinde yapılır.

Medeni Kanun,
madde 78

GENEL KURUL TOPLANTI YETER SAYISI NASIL BELİRLENİR?

Genel kurul, katılma hakkı bulunan üyelerin salt çoğunluğunun, tüzük değişikliği ve derneğin feshi hâllerinde 2/3'ünün katılımıyla toplanır.

Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz.

Medeni Kanun,
madde 79

GENEL KURUL TOPLANTI İÇERİĞİ NASIL BELİRLENİR?

Genel kurul toplantısında yalnızca yönetim kurulu tarafından genel kurul üyelerine gönderilen gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az 1/10'u tarafından görüşülmesi yazılı olarak istenen konuların gündeme alınması zorunludur.

GENEL KURUL TOPLANTISI NASIL YAPILIR?

Dernekler Yönetmeliği,
madde 15

- Genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesi toplantı yerinde hazır bulundurulur ve toplantı yerine girecek üyelerin resmi makamlarca verilmiş kimlik belgeleri, yönetim kurulu üyeleri veya yönetim kurulu tarafından görevlendirilecek kişiler tarafından kontrol edilir.
- Üyeler, yönetim kurulu tarafından düzenlenen listedeki adları karşısına imza atarak toplantı yerine girerler. Kimlik belgesini göstermeyenler, belirtilen listeyi imzalamayanlar ile genel kurula katılma hakkı bulunmayan üyeler toplantı yerine alınmaz. Bu kişiler ve dernek üyesi olmayanlar, ayrı bir bölümde genel kurul toplantısını izleyebilirler.
- Toplantı yeter sayısı sağlanmışsa durum bir tutanakla tespit edilir ve toplantı açılışı toplantı yönetim kurulu başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından yapılır. Toplantı yeter sayısının sağlanmaması halinde de yönetim kurulunca bir tutanak düzenlenir.
- Açılıştan sonra, toplantıyı yönetmek üzere bir başkan ve genel kurulun uygun gördüğü sayıda başkan vekili ile yazman seçilerek divan heyeti oluşturulur. Toplantının yönetimi ve güvenliğinin sağlanması divan başkanının sorumluluğundadır.
- Dernek organlarının seçimi için yapılacak oylamalarda, oy kullanan üyelerin divan heyetine kimliklerini göstermeleri ve hazırlanmış listesini imzalamaları zorunludur.
- Genel kurul, gündemdeki konuların görüşülerek karara bağlanmasıyla sonuçlandırılır.
- Genel kurulda her üyenin bir oy hakkı vardır; üye oyunu şahsen kullanmak zorundadır, vekalet verilmesi mümkün değildir.

Dernekler Kanunu,
madde 32/b

Genel kurulun süresinde toplantıya çağrılmaması, genel kurul toplantılarının kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak veya dernek merkezinin bulunduğu veya tüzüğünde belirtilen yerin dışında yapılması durumunda dernek yönetim kurulu başkanına verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir. Mahkeme, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılan genel kurul toplantılarının iptaline karar verebilir.

Medeni Kanun,
madde 81

GENEL KURUL KARARLARI NASIL ALINIR?

Genel kurul kararları, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla alınır. Tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları, ancak toplantıya katılan üyelerin 2/3'ünün çoğunluğuyla alınır.

Dernekler Kanunu,
madde 32/e

Genel kurul ve diğer dernek organlarında yapılan seçimler ve oylamalar ile oyların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar ve defter veya kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılabilirler.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 15

GENEL KURUL TOPLANTI TUTANAĞI NEDİR?

Genel kurul toplantısında görüşülen konular ve alınan kararların yazıldığı, divan başkanı ile yazmanlar tarafından imzalanan belgedir. Genel kurul toplantı tutanağının ve ilgili diğer belgelerin toplantı sonunda yönetim kurulu başkanına teslim edilmesi gerekir. Yönetim kurulu başkanı bu belgeleri korumaktan ve yeni seçilen yönetim kuruluna 7 gün içinde teslim etmekten sorumludur.

Medeni Kanun,
madde 83

GENEL KURULDA ALINAN TOPLANTI KARARLARININ İPTALİ İSTENEBİLİR Mİ?

Toplantıya katılan her üye alınan kararların kanuna ya da derneğin tüzüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle karar tarihinden itibaren 1 ay içinde kararın iptalini isteyebilirler.

Toplantıya katılmayan üyeler ise kararı öğrenmelerinden itibaren 1 ay içinde veya karar alınma tarihinden başlayarak 3 ay içinde mahkemeye başvurarak kararın iptalini isteyebilir.

GENEL KURUL TOPLANTISI TAMAMLANDIKTAN SONRA DOLDURULMASI GEREKEN BELGELER NELERDİR?

Dernekler Yönetmeliği,
madde 17

Olağan ya da olağanüstü genel kurul toplantılarını izleyen 30 gün içinde, yönetim ve denetim kurulları ile diğer organlara seçilen asıl ve yedek üyeleri içeren Genel Kurul Sonuç Bildirimi mülki idare amirliğine verilir. Seçimle gelen tüm asil ve yedek üyelerin T.C. kimlik numaraları ve açık adresleri forma yazılmalıdır (2 adet).

Genel kurul toplantısında tüzük değişikliği yapılması halinde genel kurul sonuç bildirim formu ile birlikte:

- Genel kurul toplantı tutanağı (2 adet),
- Tüzüğün değişen maddelerinin eski ve yeni şekli, her sayfası yönetim kurulu üyelerinin salt çoğunluğunca imzalanmış dernek tüzüğünün son şekli (2 adet) de sunulur.

GENEL KURUL TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRİMİNİN YAPILMASINDAN KİM SORUMLUDUR?

Dernekler Yönetmeliği,
madde 17

Bildirim yapılmasından yönetim kurulu başkanı sorumludur. Genel kurul sonuç bildirimleri, dernek yönetim kurulu tarafından yetki verilen bir yönetim kurulu üyesi tarafından da yapılabilir.

GENEL KURUL TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRİMİ NASIL VERİLİR?

Derneklerin genel kurul sonuç bildirimlerini DERBİS sistemi üzerinden vermeleri gerekir.

DERBİS NEDİR, NASIL KULLANILIR?

Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS), derneklerin vermekle yükümlü oldukları her türlü bildirim ile beyanname bildirimlerinin elektronik ortamda yapılması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve istatistikî bilgilerin kısa sürede sorgulanarak raporlanması amacıyla Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından kullanılan elektronik bildirim sistemidir.

DERBİS sistemini kullanabilmek için her derneğin şifre alması gerekir. DERBİS şifresi, derneğin başkanı tarafından, derneğin merkezinin bulunduğu İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünden alınır.

Elektronik ortamda beyanname ve bildirimleri doldurma yetkisi, dernek başkanına dernek yönetim kurulu kararı ile verilir. Dernek başkanı, derneğin merkezinin bulunduğu yerin valiliğine, dernek karar defteri ve konuya ilişkin olarak alınmış yönetim kurulu kararı fotokopisi ile yazılı olarak başvurur.

Dernek tarafından elektronik ortamda beyanname ve bildirimleri doldurma yetkisi verilen ve kapalı zarf alan dernek başkanının değişmesi halinde, değişiklik mülki idare amirliğine bildirilir, daha önce verilen kullanıcı kodu, parola ve şifre iptal edilir. Derneğin talebi üzerine yeni kullanıcı kodu, parola ve şifre verilir.

5

FAALİYETLER

HANGİ DERNEK FAALİYETLERİ İZNE TABİDİR?

Derneklerin, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere eğitim ve öğretim faaliyetleri için yurt ve pansiyon ve üyeleri için lokal açmaları ve lokallerinde alkollü içki kullanılması ile bu tesislerin işletilmesi halinde mülki idare amirinden izin almaları gerekir.

Dernekler Kanunu,
madde 26

Yukarıdaki hükme uygun davranmayan dernek yönetim kurulu başkanına verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir. Ayrıca, tesisin kapatılmasına da karar verilebilir.

Dernekler Kanunu,
madde 32/m

DERNEKLER, KAMU KURUM VE KURULUŞLARI İLE ORTAK PROJELER YÜRÜTEBİLİR Mİ?

Dernekler, 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümlerine bağlı kalarak kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilir.

Kamu kurum ve kuruluşları, proje maliyetlerinin en fazla %50'si oranında aynı ya da nakdi katkı sağlayabilirler. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30. maddesi çerçevesinde engellilerin ve eski hükümlülerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işlerini kurmaları, engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler ile benzeri projelerde bu orana bakılmaz.

Dernekler Kanunu,
madde 10

DERNEKLER ULUSLARARASI FAALİYETTE BULUNABİLİR Mİ?

Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette ya da iş birliğinde bulunabilir, yurt dışında temsilcilik ya da şube açabilir, yurt dışında dernek ya da üst kuruluş kurabilir ya da yurt dışında kurulmuş dernek ya da kuruluşlara katılabilirler.

Dernekler Kanunu,
madde 5

Dernekler Kanunu,
madde 5

YABANCI DERNEKLER TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREBİLİR Mİ?

Yabancı dernekler, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye'de faaliyette ya da iş birliğinde bulunabilir, temsilcilik ya da şube açabilir, dernek ya da üst kuruluş kurabilir ya da kurulmuş dernek ya da üst kuruluşlara katılabilirler.

Dernekler Kanunu,
madde 32/g

Yetkili mercilerin izni olmaksızın yabancı dernekler ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'de temsilciliklerini veya şubelerini açanlar, faaliyetlerini yürütenler, bu kuruluşlarla iş birliğinde bulunanlar veya bunları üye kabul edenlere verilecek idari para cezası 2019 yılı için 2.595 TL'dir. Para cezasına ek olarak izinsiz açılan şube veya temsilciliğin kapatılmasına da karar verilir.

Medeni Kanun,
madde 90

DERNEK FAALİYETLERİ HANGİ DURUMLARDA VE NASIL DURDURULUR?

Dernek faaliyetleri ile ilgili yasak ve sınırlamalara aykırılık halinde, Cumhuriyet savcısının istemiyle mahkemeler tarafından faaliyetten alıkoyma kararı verilebilir.

6

BAĞIŞ VE

YARDIM TOPLAMA

BAĞIŞ VE YARDIM ARASINDAKİ FARK NEDİR?

Bağış ve yardım mevzuatta ayrı ayrı düzenlenmiştir ancak; bu iki kavramın da açık tanımları yapılmamıştır. Aralarındaki farkı anlamak için uygulamaya bakmak gerekir.

Bağış genel olarak gerçek veya tüzel bir kişinin bedelsiz veya başkaca bir karşılık almaksızın, gönüllü olarak bir para veya malın mülkiyetini bir derneğe devretmesidir.

Yardım ise bir derneğin belirli bir amaca yönelik kullanmak şartı ile kişi ve kurumlardan bağış talep etmesidir.

Bağış ve yardım arasındaki farkın anlaşılabilmesi için gelir getirici faaliyetin niteliğine, kapsamına ve faaliyetin yapıldığı yere dikkat edilmesi gerekir. Genel anlamda derneklerin dernek merkezi dışında gerçekleştirdikleri gelir getirici faaliyetleri ise yardım toplama faaliyeti olarak tanımlanır ve Yardım Toplama Kanunu hükümleri çerçevesinde, izne tabi tutulur. Derneklerin üyelik aidatları ve elde ettikleri bağış gelirleri Yardım Toplama Kanunu kapsamı dışındadır.

DERNEKLER BAĞIŞ ALABİLİR Mİ?

Dernekler amaçlarına uygun faaliyetlerini yerine getirmek ve idari masraflarını karşılamak amacıyla gerçek ve tüzel kişilerden bağış alabilirler. Bağışlar aynı ya da nakdi olabilir.

DERNEKLER YARDIM TOPLAYABİLİR Mİ?

Dernekler, kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir ya da birkaçını gerçekleştirmek ya da destek olmak üzere yardım toplayabilirler.

*Yardım Toplama Kanunu,
madde 3*

DERNEKLER DİĞER KURUMLARDAN YARDIM ALABİLİR Mİ?

Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, kendileri ile benzer amaçları olan derneklerden, işçi ve işveren sendikalarından ve mesleki kuruluşlardan maddi yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddi yardımda bulunabilirler.

*Dernekler Kanunu,
madde 10*

Dernekler Kanunu,
madde 21

DERNEKLER YURT DIŞINDAKİ KİŞİ VE KURUMLARDAN YARDIM ALABİLİR Mİ?

Dernekler mülki idare amirliğine önceden bildirimde bulunmak şartıyla yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aynı ve nakdi yardım alabilirler. Nakdi yardımların bankalar aracılığıyla alınması zorunludur.

Dernekler Kanunu,
madde 32/c - 32/k

Yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aldıkları aynı ve nakdi yardımları mülki idare amirliğine önceden bildirmeyen ve nakdi yardımları bankalar aracılığıyla almayan failler 3 aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, yurt dışı yardımının bankalar aracılığıyla alınmaması durumunda dernek yönetim kurulu başkanına alınan paranın %25'i oranında idari para cezası verilir.

Yardım Toplama Kanunu,
madde 6

DERNEKLERİN YARDIM TOPLAMA FAALİYETLERİ İÇİN İZİN ALMALARI GEREKİR Mİ?

Dernekler yetkili makamdan izin almadan yardım toplayamazlar. Kamu yararına çalışan dernek, kurum ve vakıflardan hangilerinin izin almadan yardım toplayabilecekleri, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenip ilan edilir.

Yardım Toplama Kanunu,
madde 7

DERNEKLER YARDIM TOPLAMA FAALİYETLERİ İÇİN HANGİ YETKİLİ MAKAMDAN İZİN ALMALIDIR?

Yardım toplama faaliyeti:

- Bir ilin birden fazla ilçesini kapsıyorsa o ilin valisinden,
- Bir ilçenin sınırları içinde ise o ilçenin kaymakamından,
- Birden fazla ili kapsıyorsa yardım toplama faaliyeti yapacak derneğin yerleşim yerinin bulunduğu ilin valisinden izin alınır ve izni veren valilik tarafından ilgili valiliklere ve İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

YARDIM TOPLAMA BAŞVURU DİLEKÇESİNDE HANGİ BİLGİ VE BELGELER YER ALMALIDIR?³

- Başvuru dilekçesinde; hangi amaçla ve ne miktarda yardım toplanacağı, yardım toplama faaliyetlerinin sürdürüleceği il ve ilçeler, yardım toplama şekillerinden hangilerinin uygulanacağı, kaç kişi çalıştırılacağı ve yardım toplamada kullanılacak makbuz miktarı belirtilir.
- Toplanacak yardım miktarını belirlemeye yarayacak keşif özeti, rapor ve benzeri bilgi ve belgeler, faaliyette görevlendirileceklerin T.C. kimlik numaraları, ikametgâh ve adli sicil beyanları ile ikişer adet vesikalık fotoğrafları da müracaat dilekçesine eklenir.
- Yardım toplama, öğrenim kurumu yararına veya kurum içinde yapılacak ise kurum sorumlusunun yazılı izni de müracaat dilekçesine eklenir.
- Dernek tarafından yapılan başvurularda kuruluşun yönetim organlarında görevli olanların açık kimlikleri ve adresleri belirtilir. Kamu görevlilerinin çalıştırılmasının düşünülmesi halinde ilgili valilik ve kaymakamlıklardan alınmış izin belgeleri de eklenir.
- İzin veren makamca gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler daha sonra tamamlanır.

YARDIM TOPLAMA İZİN BAŞVURUSU DEĞERLENDİRİLİRKEN NELERE DİKKAT EDİLİR?

İzin vermeye yetkili makamlarca başvuru üzerine;

- işin önemi,
- yardım toplama faaliyetini yürüteceklerin yeterlilikleri,
- yapılacak hizmetin amaca ve kamu yararına uygunluğu,
- yardım toplama faaliyetinin başarıya ulaşip ulaşamayacağı,
- gerekli görülen diğer konular üzerine inceleme yapılır.

Yardım Toplama Kanunu,
madde 9

³ Yardım Toplama İşlemleri. İstanbul Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü.
<http://www.istanbuldernekler.gov.tr/yarim-toplama-islemleri> Erişim tarihi: 5 Kasım 2018.

Yardım Toplama Kanunu,
madde 5

DERNEKLER HANGİ YOLLARLA YARDIM TOPLAYABİLİR?

- Makbuzla,
- Belirli yerlere kutu koyarak,
- Bankalarda hesap açtırarak,
- Yardım pulu çıkararak,
- Eşya piyangosu düzenleyerek,
- Kültürel gösteriler, sergiler, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenleyerek,
- Bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanarak yardım toplayabilir.

Yardım Toplama Kanunu,
madde 10

YARDIM TOPLAMA SÜRESİ NE KADARDIR?

Yardım toplama süresi bir yılı geçmeyecek şekilde izin veren makam tarafından belirlenir. Ancak, haklı sebeplerin bulunması halinde verilen süre, izin veren makam tarafından en fazla 1 yıl daha uzatılabilir.

Yardım Toplama Kanunu,
madde 9

DERNEKLERE YARDIM TOPLAMA İZİN SONUCU NE ZAMAN BİLDİRİLİR?

Kanunen başvuru yapıldıktan sonra en geç 2 ay içinde yardım toplama izin sonucunun bildirilmesi gerekir.

YARDIM TOPLAMA FAALİYETİNDE KULLANILACAK MAKBUZ VE BİLETLERDE NELERE DİKKAT EDİLİR?

- Yardım toplama faaliyetinde kullanılmak üzere bastırılan makbuzlar müteselsil (sıralı) ve sıra numarası taşıyacak şekilde ve ciltler halinde düzenlenir. Ciltleri oluşturan asıl ve koçan yaprakların aynı renk kağıtlara basılması gerekir.
- Eşya piyangosu düzenlenerek yardım toplanması halinde bastırılacak biletlerle, kültürel gösteriler ve sergiler, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek suretiyle yardım toplanması hallerinde bastırılacak bilet ve davetiyelerde kuruluşların adı, varsa kısa adı, adresi, hangi amaçla yardım toplandığı, izin veren makam, verilen iznin tarih ve sayısı ile iznin başlangıç ve bitiş tarihine ait bilgilerin bulunması ve ayrıca rakam ve yazı ile olmak üzere bilet ve davetiye bedellerinin gösterilmesi zorunludur.
- Yardım toplanmasına izin veren makamın uygun görmesi halinde üzerinde rakam ve yazı ile yardım miktarı belirtilmiş maktu makbuzlar da bastırılabilir. Bu makbuzlarda kuruluşların adı, varsa kısa adı, adresi, hangi amaçla yardım toplandığı, izin veren makam, verilen iznin tarih ve sayısı ile iznin başlangıç ve bitiş tarihine ait bilgilerin bulunması zorunludur.
- Sorumlu kurul⁴ üyesine zimmetle teslim edilen makbuz, bilet ve yardım toplama pulları, bu üye tarafından numarası en küçük olandan başlamak üzere, alt alta yazılmak suretiyle Makbuz-Bilet Kayıt Defterine kaydedilir. Sayman üye olarak gösterilen sorumlu kurul üyesi bu defterin düzenli bir şekilde tutulmasından sorumludur.
- Makbuz ve biletler, faaliyetin konu ve süresini de belirten fotoğraflı bir kimlik belgesi olan yardım toplama faaliyetlerinde görev alması uygun görülenlere sayman üye tarafından zimmetle verilir ve bu deftere kaydedilir.
- Makbuzlar sabit boyalı sert ya da sivri uçlu tükenmez kalemle okunaklı bir şekilde, silintisiz ve kazıntısız olarak doldurulur. Yardımda bulunanlara asıl yaprak kopararak verilir. Koçan kısmı ciltte bırakılır.
- Düzenleme sırasında hata yapılırsa, hatalı makbuz yaprağı ödemede bulunanlara verilmez. Asıl ve koçan yapraklarının üzerine "iptal edilmiştir" ibaresi yazılıp her ikisi koparılmadan ciltte bırakılır.

Yardım Toplama Usul
ve Esasları Hakkında
Yönetmelik,
madde 9 - 10 - 11 - 12

⁴ Yardım toplama faaliyetlerinde bulunacak gerçek kişilerde en az üç kişiden, tüzel kişilerde yönetim organlarından oluşan kurulu ifade eder.

Yardım Toplama Usul

ve Esasları Hakkında

Yönetmelik, madde 13

TOPLANAN YARDIM PARALARININ TESLİMİNE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLER NELERDİR?

Yardım toplamakla yetkili ve görevli kişiler 15 günde bir ya da topladıkları yardım miktarının 1.000 TL'yi geçmesi halinde 15 günlük süreyi beklemezsizin topladıkları parayı sorumlu sayman üyeye teslim etmek ya da bu amaçla bankada açılan hesaba⁵ yatırmak zorundadırlar.

Yardım Toplama Usul

ve Esasları Hakkında

Yönetmelik, madde 14

TOPLANAN YARDIMLARIN İZİN VEREN MAKAMA BİLDİRİLMESİ GEREKLİ MİDİR?

Sorumlu kurullar, yardım toplama süresinin bitiminden itibaren 10 gün içinde toplanan yardımın kesin hesabını çıkarmak ve bir örneğini izin veren makama vermekle yükümlüdürler. Zorunlu hallerde bu süre, izin veren makam tarafından 30 güne kadar uzatılabilir.

Yardım Toplama Kanunu,

madde 24

YARDIM TOPLAMA FAALİYETLERİ SIRASINDAKİ GİDERLERE İLİŞKİN KURALLAR NELERDİR?

Makbuzla, belirli yerlere kutu koymak ya da bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak yardım toplama şekillerinde giderler, brüt gelirin %10'unu; eşya piyangosu düzenleyerek, kültürel gösteriler tertipleyerek, sergiler açarak, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenleyerek yardım toplama hallerinde ise giderler, brüt gelirin %40'ını geçemez. Giderlerin gösterilen oranları geçmesi halinde aradaki fark, haklı nedenler olmadıkça, sorumlu kurul üyelerine ödetilir.

Yardım Toplama Kanunu,

madde 25

YARDIM TOPLAMA FAALİYETLERİYLE TOPLANAN PARA BAŞKA KURULUŞLARA DEVREDİLEBİLİR Mİ?

Toplanan yardımın, amacı gerçekleştirecek miktara ulaşamaması ya da amacın gerçekleşmesinden sonra bir miktarının artması hallerinde söz konusu yardımlar, izin veren makamlarca, yardım hangi amaç için toplanmış ise, o ya da benzeri amacı gerçekleştirebilecek kuruluş ya da kuruluşlara devretilir.

⁵ Yardım toplama faaliyetleri için ayrı bir banka hesabı açılmalıdır.

7

DEFTER TUTMA

ESASLARI

DERNEKLER HANGİ ESASLARA GÖRE DEFTER TUTMALIDIR?

Dernekler işletme hesabı esasına göre defter tutarlar.

Kamu yararına çalışma statüsü bulunan dernekler ile yıllık brüt gelirleri 957.692 TL'yi aşan (2019 yılı için) derneklerin takip eden hesap döneminden başlayarak bilanço esasına göre defter tutmaları gerekir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 31

DERNEKLER HANGİ DEFTERLERİ TUTMAK ZORUNDADIR?

• **İşletme hesabı** esasında tutulacak defterler:

- Karar Defteri: Yönetim kurulu kararları tarih ve numara sırasıyla bu deftere yazılır ve kararların altı toplantıya katılan üyelerce imzalanır.
- Üye Kayıt Defteri: Derneğe üye olarak girenlerin kimlik bilgileri, derneğe giriş ve çıkış tarihleri bu deftere işlenir. Üyelerin ödedikleri giriş ve yıllık aidat miktarları bu deftere işlenebilir.
- Evrak Kayıt Defteri: Gelen ve giden evraklar, tarih ve sıra numarası ile bu deftere kaydedilir. Gelen evrakın asılları ve giden evrakın kopyaları dosyalanır. Elektronik posta yoluyla gelen veya giden evraklar çıktısı alınarak saklanır.
- Demirbaş Defteri: Derneğe ait demirbaşların edinme tarihi ve şekli ile kullanıldıkları veya verildikleri yerler ve kullanım sürelerini dolduranların kayıttan düşürülmesi bu deftere işlenir.
- İşletme Hesabı Defteri: Dernek adına alınan gelirler ve yapılan giderler açık ve düzenli olarak bu deftere işlenir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 31 - 32

• **Bilanço hesabı** esasında tutulacak defterler:

- Karar Defteri, Üye Kayıt Defteri, Evrak Kayıt Defteri ve Alındı Belgesi Kayıt Defteri'ne ek olarak Yevmiye Defteri, Büyük Defter ve Envanter Defteri tutmaları gerekir.

Ticari işletmesi bulunan dernekler, ticari işletmeleri için, ayrıca Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre defter tutarlar.

Dernekler Yönetmeliği,

madde 32

DERNEK DEFTERLERİNİN TASDİKİ ZORUNLU MUDUR?

Derneklere tutulması zorunlu olan defterlerin dernekler biriminden ya da noterden onaylı olması zorunludur.

Dernekler Yönetmeliği,

madde 36

DERNEK DEFTERLERİNİN TASDİKİ NASIL YAPILIR?

Tutulması zorunlu olan defterler kullanıma başlanmadan önce İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğüne ya da notere tasdik ettirilir. Bu defterlerin kullanılmasına sayfaları bitene kadar devam edilir ve defterlerin ara tasdiki yapılmaz. Ancak, yevmiye defteri kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda, her yıl yeniden tasdik ettirilir.

Dernekler Yönetmeliği,

madde 33

DERNEK DEFTERLERİNDE KAYIT TUTULURKEN NELERE DİKKAT EDİLİR?

- Defter ve kayıtların Türkçe olması zorunludur.
- Defterler mürekkepli kalemle yazılır.
- Defterler bilgisayar ortamında da tutulabilir. Ancak form ya da sürekli form şeklinde tutulacak defterler, kullanılmaya başlanmadan önce her bir sayfasına numara verilerek ve onaylatılarak kullanılabilir. Onaylı sayfalar kullanıldıktan sonra defter haline getirilerek muhafaza edilir.
- Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kurallarına göre düzeltilebilir. Diğer defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst ya da yan tarafına ya da ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir. Yanlış rakam ve yazının çizilmesi halinde, bu rakam ve yazıyı çizen tarafından paraflanır.
- Defterlere geçirilen bir kayıt; kazımak, çizmek ya da silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez. Karar defterinin sayfa sonunda imza için bırakılan bölümü hariç defterlerin satırları, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli form ya da sürekli form yapılarının sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.
- Derneklere ait belgeler, kaydedildikleri defterdeki kayıt sırasına uygun olarak numaralandırılır ve dosyalanarak saklanır.

Dernekler Kanunu,
madde 32/d - 32/k

Tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâlinde, öğrenme tarihinden itibaren 15 gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayanlar 3 aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtların tutulmaması veya tasdiksiz defter tutulması durumunda dernek yönetim kurulu başkanı 3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması durumunda dernek yönetim kurulu başkanı ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir.

İŞLEMLER DERNEK DEFTERLERİNE NE ZAMAN KAYDEDİLİR?

Dernek işlemlerinin, defterlere günlük olarak kaydedilmesi gerekir.

Ancak, gelir ve gider kayıtlarının;

- işlemlerin, işin hacmine ve gereklerine uygun olarak muhasebe düzeni ve güvenliğini bozmayacak bir süre içinde kaydedilmesi gerekir. Bu gibi kayıtlar 10 günden fazla geciktirilmez.
- kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri ve bordro gibi yetkili amirlerin imza ve parafını taşıyan belgelere dayanarak tutan derneklere işlemlerin 45 gün içinde yapılması gerekir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 34

Dernekler Yönetmeliği,

madde 38 - 42

ALINDI VE HARCAMA BELGELERİ İLE İLGİLİ UYULACAK ESASLAR NELERDİR?

Dernek gelirleri alındı belgesi ile toplanır ve giderler harcama belgesi ile yapılır. Dernek gelirlerinin bankalar aracılığı ile toplanması halinde banka tarafından düzenlenen dekont veya hesap özeti gibi belgeler alındı belgesi yerine geçer. Alındı belgeleri ve harcama belgelerinin saklama süresi 5 yıldır. Dernek gelirlerinin toplanmasında kullanılacak alındı belgeleri yönetim kurulu kararı ile gösterilen biçim ve ebatla bastırılır.

Dernekler Kanunu,

madde 32/d

Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine verilecek idari para cezası 2019 yılı için 2.595 TL'dir.

Dernekler Kanunu,

madde 31

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN BİR DERNEK TÜRKÇE DIŞINDA BİR DİLDE RESMİ EVRAK TUTABİLİR Mİ?

Dernekler, defter ve kayıtları ile Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi kurumlarıyla yazışmalarında Türkçe kullanmak zorundadır.

Dernek içi yazışmalarla ilgili bir sınırlama bulunmamaktadır.

Dernekler Kanunu,

madde 32/r

Yukarıdaki koşullara uyulmaması durumunda, bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere verilecek idari para cezası 2019 yılı için 2.595 TL'dir.

8

BEYANNAMELER

VE

BİLDİRİMLER

DERNEK BEYANNAMESİ NEDİR?

Derneklerin her yıl nisan ayı sonuna kadar mülki idare amirliğine vermeleri gereken ve şekli Dernekler Yönetmeliğinde belirtilmiş olan beynamedir.

Derneklerin şubelerinin de dernek beyannamesi vermeleri gerekir. Şubelerin beyannamelerin birer örneğini bağlı buldukları derneğe de vermeleri gerekir.

Temsilcilikler için ayrıca beyanname verilmez. Ancak, temsilciliklere ilişkin her türlü bilginin dernek beyannamesinde gösterilmesi gereklidir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 83

Dernekler Kanunu,
madde 32/j - 32/l

Yıl sonu itibarıyla faaliyetlerinin, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarının mülki idare amirliğine verilmemesi durumunda bu yükümlülüğü yerine getirmeyen dernek yönetim kurulu başkanına verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir.

Beyannameleri bilerek gerçeğe aykırı olarak verenler 100 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Adli para cezası kişinin ekonomik durumuna göre günlük 20-100 TL arasında belirlenir ve kişiye kaç gün adli para cezası verildiyse bu rakam ile çarpılarak (2.000 ila 10.000 TL arasında) hesaplanır.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 92 - 93

DERNEKLER HANGİ DEĞİŞİKLİKLERİ BİLDİRMEKLE YÜKÜMLÜDÜR?

Derneklerin;

- yerleşim yerlerinde meydana gelen değişiklikleri,
- genel kurul toplantıları dışında dernek organlarında meydana gelen değişiklikleri,
- tüzüklerinde yapılan değişiklikleri ve edindikleri taşınmazların bilgisini,

değişikliği izleyen 30 gün içerisinde, mülki idare amirliğine bildirmeleri gerekir.

Dernekler Kanunu,
madde 32/1

Genel kurulu izleyen otuz gün içinde, yönetim kurulu ve denetim kurulu ile derneğin diğer organlarına seçilen asıl ve yedek üyelerin, dernek organlarında ve yerleşim yerinde meydana gelen değişiklikleri, derneklerin edindikleri taşınmazları, tapuya tescilinden itibaren bir ay içinde mülki idare amirliğine bildirmemeleri durumunda, dernek yönetim kurulu başkanına verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 29

YABANCI DERNEKLERİN BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR?

Faaliyetlerine izin verilen yabancı derneklerin, her yıl sonu itibarıyla yaptıkları harcama gerektiren faaliyetlerle ilgili yıllık olarak hazırlayacakları bildirim 2 nüshasını merkezlerinin bulunduğu yerin valiliğine takip eden yılın ilk 2 ayı içinde vermeleri gerekir.

Türkiye'de doğrudan uluslararası faaliyette bulunmalarına izin verilen yabancı dernekler ise belirtilen nitelikteki formlarını, her yılın ilk 2 ayı içerisinde, eğer faaliyetleri 1 yıldan az süreli ise faaliyet sonunda, Türkçe olarak Dışişleri Bakanlığına verirler. Ayrıca bu dernekler, Türkiye'deki her türlü faaliyetlerine ilişkin yazılı ve görsel yayınların 2'ser nüshasını Bakanlığa iletirler.

9

İÇ VE DIŞ

DENETİM

DERNEK DENETİMİ NASIL YAPILIR?

Dernek denetimleri iç ve dış denetim yoluyla yapılır.

İÇ DENETİM NEDİR?

Derneklerde iç denetim esastır. Genel kurul, yönetim kurulu veya denetim kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel kurul, yönetim kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, denetim kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Denetim kurulu; derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve 1 yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar. Denetim kurulu üyelerinin istemi üzerine, her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

*Dernekler Kanunu,
madde 9*

DIŞ DENETİM NEDİR?

Gerekli görülen hallerde, derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları İçişleri Bakanı veya mülki idare amirleri tarafından denetlenir.

*Dernekler Kanunu,
madde 19*

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI VE MÜLKİ İDARE AMİRLERİ TARAFINDAN YAPILACAK DENETİMLERDE DERNEĞE ÖNCEDEN HABER VERİLİR Mİ?

Denetimlerin derneğe en az 24 saat önceden bildirilmesi ve mesai saatleri içerisinde yapılması gerekir.

*Dernekler Kanunu,
madde 19*

Dernekler Kanunu,
madde 19

KOLLUK KUVVETİ MENSUPLARI DENETİMLERDE YER ALIR MI?

Kolluk kuvveti mensupları denetimlerde görevlendirilemez.

Dernekler Kanunu,
madde 19

DERNEKLERİN DENETİMİ YAPILIRKEN NELERE BAKILIR?

Denetimde, dernek faaliyetlerinin tüzükte gösterilen derneğin amaca uygun gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine ve defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığına bakılır.

Dernek yetkilileri denetim kurulunun ya da İçişleri Bakanı ya da mülki idare amirinin istemesi halinde her türlü bilgi, belge ve kayıtları sunmakla yükümlüdür. Denetim kurulunun ve İçişleri Bakanı ya da mülki idare amirinin denetim kapsamında derneklerin yönetim yerlerine, müesseselerine ve eklentilerine girme hakkı vardır.

Dernekler Kanunu,
madde 32/k

Denetim kurulu üyelerinin isteği üzerine veya denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmemesi veya verilmemesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmemesi durumunda; bu yükümlülüğü yerine getirmeyenler 3 aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması durumunda, elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâline ilişkin, dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine başvurarak alması gereken zayı belgesini denetim sırasında ibraz edemeyenler 3 aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılırlar.

DERNEK DENETİM KURULLARI NE SIKLIKTA DENETİM YAPAR? DENETİM RAPORU HANGİ YETKİLİ KURUMA SUNULUR?

Denetim kurulu, 1 yılı geçmeyen aralıklarla iç denetim yapar ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kurulu ve genel kurula sunar.

*Dernekler Kanunu,
madde 9*

KAMU YARARINA ÇALIŞAN DERNEKLER NE SIKLIKTA VE HANGİ YETKİLİ KURUM TARAFINDAN DENETLENİR?

Kamu yararına çalışan dernekler en az 2 yılda bir İçişleri Bakanlığı ve mülki idare amirleri tarafından denetlenir.

*Dernekler Kanunu,
madde 27*

DENETİMDE SUÇ TEŞKİL EDEN FİİLLERİN TESPİT EDİLMESİ HALİNDE NELER YAPILIR?

Denetimde, suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi halinde, mülki idare amiri durumu Cumhuriyet Savcılığına ve derneğe bildirir.

Yapılan denetimler sonucunda düzenlenen raporlar üzerine; kamu yararına çalışan derneklerin organlarında görev alan üyeler ya da ilgili personel, hapis cezası verilmesini gerektiren suçların işlendiğinin tespit edilmesi halinde, geçici bir tedbir olarak İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir.

*Dernekler Kanunu,
madde 19 - 27*

Dernekler Kanunu,
madde 20

KOLLUK KUVVETLERİNİN DERNEKLERE İLİŞKİN YETKİLERİ NELERDİR?

Kamu düzeninin korunması veya suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden birine bağlı olarak usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça, yine bu nedenlere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda mülki idare amirinin yazılı emri bulunmadıkça, kolluk kuvvetleri, dernek ve eklentilerine giremez, arama yapamaz ve buradaki eşyaya el koyamaz.

Mülki idare amirinin kararı 24 saat içinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını el koymadan itibaren 48 saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar. Hakim kararı, mülki idare amiri tarafından dernek yöneticilerine yazıyla duyurulur.

10

KAMU YARARI

STATÜSÜ

KAMU YARARI STATÜSÜ NEDİR?

Kamu yararı statüsü belli şartları yerine getiren derneklere tanınan ve bu derneklere belli avantaj ve vergisel istisnalar sağlayan özel bir statüdür.

KAMU YARARI STATÜSÜ KİM TARAFINDAN VERİLİR?

Kamu yararına çalışan derneklere, Cumhurbaşkanı kararıyla verilir.

*Dernekler Kanunu,
madde 27*

KAMU YARARI STATÜSÜNE SAHİP OLMAK İÇİN ARANAN ŞARTLAR NELERDİR?

- En az 1 yıldan beri faaliyette bulunması,
- Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere giriştiği faaliyetlerin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması,
- Son bir yıl içindeki; 2019 yılı için belirlenen tutar olan 165.168 TL'yi geçen alım ve satım işlemlerini rekabet koşullarına uygun yapması,
- Yıl içinde elde ettiği gelirinin en az 1/2'sini derneğin amacına uygun harcaması,
- Sahip olduğu mal varlığının ve yıllık gelirinin tüzüğünde belirtilen amacı gerçekleştirecek düzeyde olması.

*Dernekler Kanunu,
madde 27*

*Dernekler Yönetmeliği,
madde 49*

KAMU YARARI STATÜSÜ BAŞVURUSU İÇİN GEREKLİ OLAN BELGELER NELERDİR?

- Derneğin kamu yararı yönünden; faaliyeti, yaptığı hizmetler ve gelecekte yapılması düşünülen işler hakkındaki raporu,
- Derneğin taşınır ve taşınmaz mallarının listesi,
- Derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması için yönetim kurulunun aldığı karar örneği.

*Dernekler Yönetmeliği,
madde 50*

Dernekler Yönetmeliği,

madde 49

KAMU YARARI STATÜSÜ BAŞVURUSU REDDEDİLEN BİR DERNEK YENİDEN BAŞVURU YAPABİLİR Mİ?

Dernek denetçileri tarafından kamu yararı statüsü almak için yeterli şartları taşımadığı tespit edilen dernekler, bu tespitin yapıldığı tarihten 3 yıl sonra yeniden başvuru yapabilirler.

Dernekler Yönetmeliği,

madde 52

KAMU YARARI STATÜSÜ KAYBEDİLİR Mİ?

Kamu yararına çalıştıklarına karar verilen dernekler, denetimler sonunda bu niteliklerini kaybettikleri tespit edilirse, haklarında alınan kamu yararına çalışan derneklerden sayılma kararı Cumhurbaşkanlığı tarafından kaldırılabilir.

11

ŞUBE, TEMSİLCİLİK,

FEDERASYON,

KONFEDERASYON VE

PLATFORM

ŞUBE NEDİR?

Şube, derneklerin faaliyetlerini yürütülebilmesi için bir derneğe bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği olmayan ve bünyesinde organları bulunan alt birimdir.

Dernekler Kanunu,
madde 2/h

DERNEKLER ŞUBE AÇABİLİR Mİ?

Dernekler tüzüklerinde şube açabilmelerine dair hüküm varsa yetkili organ kararıyla şube açabilirler.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 7

ŞUBE AÇMA BAŞVURUSU İÇİN GEREKLİ BELGELER NELERDİR?

- Genel kurulun yetki verdiği en az 3 kişinin imzaladığı Kuruluş Bildirimi,
- Şube kurucuları arasında tüzel kişiliklerin bulunması halinde; bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluşuna ait belgeler ile tüzel kişiliklerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi,
- Kurucular arasında yabancı uyruklu kişiler varsa, Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olduklarını gösteren belgelerin fotokopileri,
- Geçici yönetim kurulu üyeleri ile yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yerleşim yerlerini ve imzalarını belirten liste,
- Şube açılması için yönetim kuruluna verilmiş yetkiyi gösteren genel kurul kararının fotokopisi,
- Kurucu olarak yetkilendirilmiş kişiler için alınmış dernek yönetim kurulu kararı fotokopisi.

TEMSİLCİLİK NEDİR?

Temsilcilik, derneklerin faaliyetlerini yürütülebilmesi için açılan, tüzel kişiliği ve bünyesinde organları bulunmayan alt birimdir.

Dernekler Kanunu,
madde 2/ı

Dernekler Kanunu,
madde 24

DERNEKLER TEMSİLCİLİK BAŞVURUSUNU NASIL YAPAR?

Tüzüğünde temsilcilik açabileceği belirtilmiş veya genel kurul kararı almış dernekler, temsilciliğin adresi, yönetim kurulu kararıyla temsilci olarak görevlendirilen kişi ya da kişiler tarafından o yerin mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirir.

Dernekler Kanunu,
madde 32/1

Temsilciliğin adresinin yönetim kurulu kararıyla temsilci olarak görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından, o yerin mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilmemesi durumunda bu yükümlülüğü yerine getirmeyen dernek yönetim kurulu başkanına verilecek idari para cezası 2019 yılı için 1.294 TL'dir.

Dernekler Kanunu,
madde 24

ŞUBELER TEMSİLCİLİK AÇABİLİR Mİ?

Şubeler temsilcilik açamazlar.

Medeni Kanun,
madde 96

FEDERASYON NEDİR?

Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az 5 derneğin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleriyle kurulan tüzel kişiliklerdir.

Medeni Kanun,
madde 96

FEDERASYONLARIN TÜZÜĞÜ OLMALI MIDIR?

Her federasyonun bir tüzüğü olmalıdır.

FEDERASYON KURMAK İÇİN GEREKLİ BELGELER NELERDİR?

- Federasyon kuracak dernek temsilcileri tarafından imzalanmış kuruluş bildirimini,
- Kurucu dernek temsilcileri tarafından imzalanmış 2 adet federasyon tüzüğü,
- Federasyon kurulması yönünde derneklerce alınmış genel kurul karar örneği,
- Kurucuların derneği temsil etmekle yetkilendirildiğine ilişkin ilgili dernek yönetim kurullarının karar örneği,
- Kurucular arasında yabancı dernek ya da dernek ve vakıf dışında kâr amacı gütmeyen kuruluşlar bulunması halinde, bu tüzel kişilerin federasyonlara kurucu olabilmesine dair İçişleri Bakanlığı tarafından izin verildiğini belirten ve federasyon kurucuları tarafından imzalanmış yazılı beyan,
- Geçici yönetim kurulu üyeleri ile yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yerleşim yerlerini ve imzalarını belirten liste ya da yazı.

*Dernekler Yönetmeliği,
madde 9*

KONFEDERASYON NEDİR?

Konfederasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az 3 federasyonun amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleriyle kurulan tüzel kişiliklerdir. Konfederasyonlar, federasyonlarla aynı şekilde kurulur.

*Medeni Kanun,
madde 97*

FEDERASYONLAR VE KONFEDERASYONLAR ŞUBE, TEMSİLCİLİK YA DA BAŞKA BİR ÖRGÜT AÇABİLİR Mİ?

Federasyonlar ve konfederasyonlar temsilcilik dışında her ne ad altında olursa olsun, başka bir örgüt kuramazlar.

*Dernekler Kanunu,
madde 8*

FEDERASYON VE KONFEDERASYONLAR NASIL SONA ERER?

Federasyonların üye sayısının 5'ten ve konfederasyonların üye sayısının 3'ten aşağı düştüğü ve bu durumun 3 ay içerisinde giderilmediği takdirde haklarında kendiliğinden sona erme hükümleri uygulanır.

*Dernekler Kanunu,
madde 8*

Medeni Kanun,
madde 98

FEDERASYON VE KONFEDERASYONLARDA DERNEKLER NASIL TEMSİL EDİLİR?

Dernekler, bağlı oldukları federasyonun; federasyonlar da bağlı oldukları konfederasyonun genel kurulunda en az 3'er üye ile temsil edilirler. Temsilci üyeler, ilgili derneklerin ve federasyonların genel kurullarınca seçilirler.

Dernekler Kanunu,
madde 2/f

PLATFORM NEDİR?

Platform, derneklerin kendi aralarında ya da vakıf, sendika ve benzeri sivil toplum kuruluşlarıyla ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere girişim, hareket ve benzeri adlarla oluşturdukları tüzel kişiliği bulunmayan geçici nitelikteki birliklerdir.

Dernekler Yönetmeliği,
madde 94

PLATFORMLAR NASIL OLUŞTURULUR?

Derneklerin yetkili organlarınca alınacak kararlarda, derneği temsille görevlendirilecek kişi ya da kişiler tarafından platformlar oluşturulabilir. Bir platformun faaliyete başlayabilmesi için, temsilciler tarafından bir mutabakat tutanağı düzenlenir. Bu tutanakta, platformun oluşturulma amacı, çalışmaların yürütüleceği yerleşim yeri ile yönetim grubu üyeleri ve koordinatörünün isimleri belirtilir.

PLATFORMLARIN YETKİLİ KURUMLARA BİLDİRİLMESİ ZORUNLU MUDUR?

Oluşturulan platformların mülki idare amirliğine bildirilmesi zorunluluğu yoktur. Ancak, derneklerin her yıl verecekleri beyannamelerinde katıldıkları platformlar ile ilgili bilgileri eksiksiz olarak belirtmeleri gerekir.⁶

⁶ Platformlar. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü. <https://www.dernekler.gov.tr/AnasayfaLinkler/sss/platformlar.aspx>
Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.

12

SONA ERME

VE

TASFIYE

DERNEKLER HANGİ YOLLARLA KAPANIR?

- Dernekler kendiliğinden, genel kurul kararı ile, Cumhuriyet Savcısının ya da bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme kararı ile kapanabilir.

Medeni Kanun,

madde 87 - 88 - 89

DERNEKLERİN KENDİLİĞİNDEN KAPANMASINI GEREKTİREN DURUMLAR NELERDİR?

- Derneklerin kuruluş amaçlarının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi ya da süresinin sona ermesi,
- İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,
- Borç ödemede acze düşmüş olması,
- Tüyük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi,
- Olağan genel kurul toplantısının 2 defa üst üste yapılamaması.

Medeni Kanun,

madde 87

DERNEKLERİN GENEL KURUL KARARI İLE KAPATILMASI İÇİN ÖZEL ŞARTLAR VAR MIDIR?

Genel kurul her zaman derneğin feshine karar verebilir, özel şartlar aranmaz.

Medeni Kanun,

madde 88

DERNEKLERİN KAPANMASI DURUMUNDA PARA, MAL VE HAKLARI NASIL TASFİYE EDİLİR?

Genel kurul kararı ile kapanan ya da kendiliğinden sona erdiği tespit edilen derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi son yönetim kurulu üyelerinden oluşan tasfiye kurulunca tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır.

Dernekler Kanunu,

madde 15

MAHKEME KARARI İLE FESHEDİLEN DERNEKLERİN PARA, MAL VE HAKLARINA NE OLUR?

Derneğin bütün para, mal ve hakları, mahkeme kararıyla bulunduğu ildeki amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir.

Dernekler Kanunu,

madde 15

